

Hagyományok és kihívások 2022

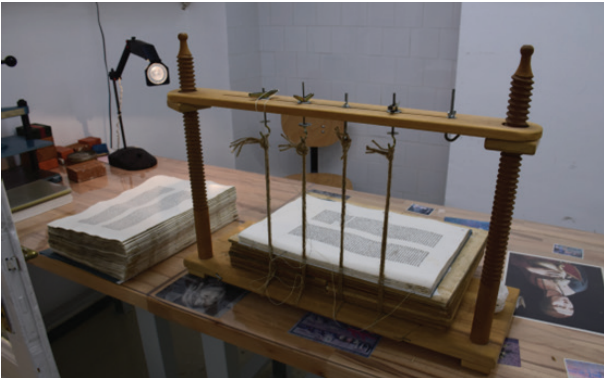
Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Egyetemi Könyvtár és Levéltár (ELTE EKL) idén 10. alkalommal rendezte meg szakmai konferenciáját, melynek két fő témája a közgyűjteményi állományvédelem, valamint a szerzeményezés gyakorlatának áttekintése volt.

A *Hagyományok és kihívások* rendezvénysorozat története egészen 2012-ig nyúlik vissza: már ekkor, és a későbbiek során is fontos szempont volt, hogy a témaválasztással olyan kérdések megvitatása kerüljön a fókuszba, melyek aktuálisak és a szakmai közvéleményt a leginkább foglalkoztatják. A teljesség igénye nélkül néhány példa az elmúlt évekből: a könyvtárak minőségirányítási rendszere; a 21. században elvárt könyvtáros kompetenciák; a felsőoktatási könyvtárak stratégiai, fejlesztési irányai; a formai és tartalmi feltárás korszerű kérdései; a muzeális könyvtári gyűjtemények és kezelésük; a komplex adatbázis-keresők; a könyvtárak szerepe a fenntartható fejlődésben; az Open Science mozgalom az oktatók, kutatók publikációs lehetőségeire gyakorolt hatása; az IFLA új stratégiai célkitűzései; az egyetemi könyvtáros és információs szakemberképzés; 2021-ben pedig a felsőoktatási könyvtárak és a pandémia. Az idei évi rendezvény két középpontba helyezett témaköre a közgyűjtemények állományvédelme, valamint a szerzeményezés gyakorlatának áttekintése volt.

Az első témakörben a közgyűjtemények (vagyon) védelmi lehetőségeiről, az azt segítő módszerekről és eszközökről, a vonatkozó szabályozásokról hallhattak előadásokat az érdeklődők. Elsőként *Kulcsár Szabó Ernőné Gombos Annamária*, az ELTE EKL

főigazgatója az intézmény egyik aktuális esetismertetésén keresztül rávilágított azokra a hiányosságokra, melyek a korábbi állományvédelmi intézkedéseket jellemezték. A könyvtár gyűjteményéből hiányzó, majd évtizedekkel később külföldi antikváriumban felbukkant kiadvány jogos tulajdonosához való visszakerülésének lehetőségeit ismertetve kitért az igénybevehető legmodernebb technikai megoldásokra is. E témához szorosan kapcsolódott *Elekes István*, a Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozóiroda Műkincsvédelmi Alosztály vezetőjének előadása, aki a műkincsvédelem kérdéseit a rendőrségi nyomozó szemszögéből közelítette meg. A különböző esetek bemutatása felvetheti azt a kérdést, hogy mindez mennyire része a könyvtárosi, muzeológusi, levéltárosi tevékenységnek, mennyire kell tájékozottnak lenniük a közgyűjteményekkel foglalkozó szakembereknek e téren. Talán a meghívottak névsora és az előadások témája is sugallja a szervezők egyértelmű állásfoglalását: a konkrét esetek széles kör előtt történő bemutatásával, az Országos Széchényi Könyvtár (OSZK) honvédelmi feladatainak és ennek jogszabályi hátterének ismertetésével (az előadó *Rózsa Dávid* főigazgató), valamint a Kulturális Javak Bizottságában (KJB) folyó tevékenységek (például a műtárgyak egyedi jellemzőinek, provenienciájának megállapí-

tása) vázolásával (*Farkas Gábor Farkas*, a KJB egyik tagja előadásában) a kulturális örökség védelmének fontosságát kívánták hangsúlyozni. A különböző intézmények (Hadtörténeti Könyvtár, MTA Könyvtár és Információs Központ, OSZK, Magyar Nemzeti Múzeum, Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár) vagyonvédelmi rendszerének bemutatása a jó gyakorlatok és az esetleges problémák megismertetésén túl azt is szemléltette, hogy az épület védelme mellett a gyűjtemény megóvása során milyen technikai lehetőségek állnak rendelkezésre. Ennek kapcsán a rádiófrekvenciás dokumentumvédelem (RFID), a muzeális dokumentumok tárolására vonatkozó előírások, az olvasói és a közösségi terekben szükséges kamerarendszer kiépítése és a digitalizálás mint állományvédelmi eszköz alkalmazása témakörök is fontos szerepet kaptak az előadások során. A prezentációkat jól kiegészítette további két program: az EKL restaurátor-műhelyének és az ott folyó restaurálási munkafolyamatoknak a bemutatása, illetve a multispektrális képalkotási technológia élőben megtekintése a Tripont Foto Video Kft.-nek köszönhetően.

A szerzeményezés kérdéseivel foglalkozó szekcióban több felsőoktatási könyvtár állománygyarapítási szokásait ismerhették meg az érdeklődők, különös tekintettel a vonatkozó jogszabályokra. Az Országgyűlés által elfogadott 2020. évi CXLII. és 2020. évi CXLIX. törvény értelmében 2021. február 1-jén megalakult Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem (MATE) könyvtári hálózatának beszerzési gyakorlata a speciális struktúrából adódóan egyedinek mondható: az országban szétszórta elhelyezkedő, komoly hagyományokkal rendelkező önálló campuskönyvtárak egyike sem nevezhető központi könyvtárnak. Így az ilyen jellegű feladatok ellátására létrehoztak egy virtuális szervezetet, amely-

nek tagjai a különböző campuskönyvtárak szakértő munkatársai, tevékenységüket pedig a MATE Egyetemi Könyvtár és Levéltár igazgatósága koordinálja. A több karral, szervezeti egységgel rendelkező nagy egyetemek közül a Szegedi Tudományegyetem (SZTE) és az ELTE dokumentumbeszerzésének szokásait, problémáit ismertették az előadók. Az SZTE Közbeszerzési Szabályzata a Klebelsberg Könyvtár hatáskörébe rendeli a dokumentumbeszerzéssel kapcsolatos feladatokat, a könyvtár és az egyetem valamennyi szervezeti egysége tekintetében. Az ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár a közbeszerzési pályázatok kiírása során szerzett tapasztalatait osztotta meg a hallgatósággal: jó tender akkor születik, ha a piaci szereplők ismeretén túl olyan értékelési szempontrendszerrel sikerül meghatározni és súlypontosítani, amelyek az intézmény aspektusából a legelőnyösebb feltételeket biztosítják. A közbeszerzési eljárás jogszabályi hátterét az ELTE közbeszerzési referense foglalta össze. Főként azokat a kérdéseket tárgyalta, melyeket az e területen tevékenykedő könyvtárosoknak is ismerniük kell: ilyen például a közbeszerzés becsült értékének megállapítása és az egybeszámítási szabályok meghatározása, az árubeszerzés aktuális értékhatára, melynek kapcsán külön felhívta a figyelmet arra, hogy a közbeszerzésekről szóló, 2015. évi CXLI. törvénybe 2021. november közepétől bekeült egy új kivételi kör, amely a könyvtári dokumentumok beszerzését érinti.

A könyvtárak mellett a szolgáltatók is a konferencia előadói között szerepeltek: a Könyvtárellátó Nonprofit Kft., a Közbeszerzési és Ellátási Főigazgatóság, a Prospero Könyvei Kft. és a ProQuest képviselői a könyvtárak munkáját segítő tevékenységeik bemutatása mellett igyekeztek olyan szempontokat is megemlíteni, melyek arra mutattak rá,

hogyan lehet egyszerre megfelelni az egyetem vagy kutatóhely igényeinek, valamint a könyvpiaci és az általános gazdasági realitásoknak. Az előadások lezárásaként szervezett kerekasztal-beszélgetés során közvetlen diskurzusra nyílt lehetőség a cégek képviselőivel.

Az eseményt az idei évben is nagy érdeklődés kísérte, mintegy 130 fő vett részt az előadásokon: az egyetem vezetése és az egyetemi polgárok mellett az ország különböző könyvtárainak, oktatási intézményeinek szakemberei, az ágazati irányítók és az országos szakmai szervezetek delegáltjai is jelen voltak. A Hagyományok és kihívások sorozat X. konferenciáján elhangzott előadások anyaga nyomtatott kötetként és elektronikusan egyaránt elérhető lesz az előző évek gyakorlatához hasonlóan.

A konferencia az Egyetemi Könyvtárért Alapítvány, az Egyetemi Könyvtárigazgatók Kollégiuma, az MKE Társadalomtudományi Szekció, az MKE Tudományos és Szakkönyvtári Szekció, a ProQuest, a Qulto, a Softlink és a Tripont Foto Video Kft. támogatásával valósult meg.

Székelyné Török Tünde
az ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár
osztályvezetője.

Szabó Panna
az ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár
osztályvezető-helyettese.